

УКРАЇНСЬКІ НАРОДНІ ІГРИ ЯК ЗАСІБ РУХОВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ УЧНІВ

І. Капшук

*здобувач другого (магістерського) рівня вищої освіти
Полтавського національного педагогічного університету
імені В. Г. Короленка*

Науковий керівник: Момот О. О. – доктор педагогічних наук, професор, завідувач кафедри теоретико-методичних основ викладання спортивних дисциплін Полтавського національного педагогічного університету імені В. Г. Короленка

Становлення національної держави виявило постійне зацікавлення науковців і громадськості до нової проблеми – формування національної свідомості дітей та молоді, яка є фактором оновлення суспільства. Відродження України неможливе без формування національної свідомості народу, насамперед, у дітей і молоді. Особливе «занепокоєння викликає відсутність у значної частини населення України усвідомлення себе як частини народу, співвіднесення своєї діяльності з інтересами нації» [5, с. 147]. Покоління, сформоване на духовних надбаннях предків, може утверджувати нову духовність, творити культуру, гідну сьогодення, продовжувати і розвивати культурно-історичні традиції.

Формування національної свідомості школярів набуває першочергового значення в умовах розбудови незалежної України. Державна національна програма «Освіта» (Україна в ХХІ столітті) визначає головною метою національного виховання успадкування школярами надбань історії свого народу, мови, культури, духовної моральності. Саме школа і покликана формувати національну свідомість, починаючи від початкових класів і завершуючи старшою школою. Звідси завдання класних керівників «виховати своїх учнів свідомими громадянами, які б любили Україну, були готові захистити її, дбали про розквіт культури, літератури, історії, шанобливо ставились до історичних набутоків, цінували традиції і звичаї українського народу, своїх батьків» [4, с. 26]. Від успішного розв'язання цих завдань залежить наше майбутнє, а отже, і зміцнення державної незалежності.

Мета: розкрити вплив народних рухливих ігор на виховання національно-культурної свідомості дітей шкільного віку.

Процес формування національної свідомості починається в родині змалку і продовжуються в дитячих дошкільних установах, в закладах середньої та вищої освіти. Національне виховання є одним із головних пріоритетів сучасної освіти, його основна мета – виховання свідомого громадянина, патріота, набуття молоддю соціального досвіду, високої культури міжнаціональних взаємин, формування потреби та уміння жити в громадському суспільстві, духовності та фізичної досконалості, моральної, художньо-естетичної культури.

Національне виховання в закладах загальної середньої освіти спрямовується на «залучення учнів до глибинних пластів національної культури і духовності формування у дітей та молоді національних світоглядних позицій, ідей, поглядів і переконань на основі цінностей вітчизняної та світової культури» [4, с. 269]. При цьому «національне виховання здійснюється на всіх етапах навчання в школі, забезпечується всебічний розвиток, гармонійність і цілісність особистості, розвиток її здібностей та обдарованість, збагачення на цій основі інтелектуального потенціалу народу, його духовності і культури, виховання громадянина України, здатного до самостійного мислення, суспільного вибору і діяльності, спрямованої на процвітання України» [1, с. 55].

Побудова і збереження Української демократичної держави вимагає формування в її громадян національної свідомості і самосвідомості. Освіта є джерелом, з якого дитина найбільш черпає допомогу для національного самовизначення. Якщо предметом уваги дитини стає національне, рідне, а вчитель спонукає дитину поставитись до нього прихильно, то це є шлях до формування національної свідомості.

У різні епохи свого духовного розвитку людина мріяла про можливість поєднати в собі міцність духу, розум мудреця і силу атлета. Цьому бажанню в значній мірі сприяли національні рухливі ігри, які протягом багатовікової історії розвитку людства зазнали змін, набуваючи різного призначення. Хоч як багато втрат зазнав наш народ за роки духовного нігілізму, але настав час, щоб національні рухливі ігри увійшли у всі сфери навчання учнівської молоді. При цьому на необхідність використання ігор у вихованні здавна звертали увагу видатні вчені і педагоги – Д. Дідро, Я. Коменський, В. Лай, М. Монтень, К. Ушинський.

Наукові дослідження в галузі педагогіки і психології виявили найсильніше бажання у дитини – це бажання ігрової

діяльності [3]. Дитина рухається під час гри, вона вкладає в неї свою енергію, виявляє творчість та наполегливість. Національні рухливі ігри створюють найкращі умови для формування та удосконалення рухових умінь і навичок, сприяють розвитку тілесних і духовних сил, виховують позитивні риси характеру.

Фізичне виховання дітей на сьогоднішній день в Україні є одним із пріоритетних напрямків реформування освітянської сфери. Це зумовлено тим, що саме фізичне виховання є важливим компонентом гуманітаризації та гуманізації освіти, формування у підростаючого покоління фізичного та морального здоров'я до активного життя і професійної діяльності [2, с. 52].

Проте на сучасному етапі розвитку української освіти постала проблема усунення гострих суперечностей між досягненням багатовікового морального народу і незадовільним застосуванням його у фізичному вихованні дітей шкільного віку. Фактично «прогресивні народно-побутові традиції й національні звичаї духовно-морального, демократичного, господарсько-трудового, культурно-естетичного характеру можуть бути приречені на забуття» [3, с. 189].

Отже, необхідно внести кардинальні зміни у виховання підростаючих поколінь. Безперечно, що національна школа, яку відроджуємо в Україні завдяки відновленню повноцінної української державності, зобов'язана мати адекватну їй систему фізичного виховання.

Література:

1. Конькова Т. І., Третьяк Л. В. До витоків народного виховання. *Традиції і виховання у світовій народній педагогіці* : матеріали конф. Ч.1. Рівне, 1995. С. 55–57.
2. Кучеров І. Здоров'я нації – проблема педагогічна. *Фізичне виховання в школі*. 2000. №1. С.51-53.
3. Левків В. Застосування засобів української народної фізичної культури на уроках фізичної культури дітей молодшого шкільного віку. Молода спортивна наука України: матеріали конф. Львів, 1998. С. 188–192.
4. Семеренский В. Украинские народные игры. *Физическая культура в школе*. 2001. №4. С. 25–29.
5. Вільчковський Е. С., Курок О. І. Народна рухлива гра – основний засіб фізичного виховання. *Традиції фізичної культури в Україні* : зб. наук. статей / за заг. ред. С. В. Кириленко, В. А. Старкова, А. В. Цьося. К.: ІЗМН, 1997. С. 147–153.